

Framgangur áætlunar um losun fjármagnshafta

Greinargerð þessi er birt af fjármála- og efnahagsráðherra í samræmi við 2. mgr. ákvæðis til bráðabirgða I við lög nr. 87/1992 um gjaldeyrismál, sem er svohljóðandi:

Ráðherra skal birta opinberlega greinargerð um framgang áætlunar um losun takmarkana á fjármagnshreyfingum milli landa og gjaldeyrsviðskiptum á sex mánaða fresti þar til slíkum takmörkunum verður endanlega aflétt. Greinargerð skv. 1. málslíð skal birta í fyrsta sinn innan sex mánaða frá gildistöku laga þessara.

Fyrsta greinargerð samkvæmt lögnum var birt á vef fjármála- og efnahagsráðuneytisins 17. september 2013 og hafa þær verið birtar á u.þ.b. sex mánaða fresti síðan þá.¹

Starfshópur um endurskoðun laga um gjaldeyrismál hóf störf í október

Starfshópur um endurskoðun laga um gjaldeyrismál tók til starfa 9. október 2019. Hópnun var falið að skila fjármála- og efnahagsráðherra drögum að lagafrumvarpi til nýrra heildarlaga um gjaldeyrismál og eftir atvikum nauðsynlegum breytingum á öðrum lögum eigi síðar en í júní 2020. Í verkefninu felst m.a. að endurskoða lög um gjaldeyrismál, nr. 87/1992, lög um meðferð krónueigna sem háðar eru sérstökum takmörkunum, nr. 37/2016, og reglur settar á grundvelli beggja laganna. Vinna starfshópsins lá að mestu niðri frá miðjum mars 2020 og fram í júní sama ár þar sem fulltrúar ráðuneytisins í hópnun unnu á þeim tíma að efnahagsráðstöfunum ríkisstjórnarinnar vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Starfshópurinn hefur nú hafið vinnu við endurskoðunina að nýju og stefnt er að skilum til ráðherra í nóvember 2020.

Staða aflandskróna lækkar

Lagaumhverfi aflandskrónueigna² er óbreytt frá síðustu greinargerð ráðherra, ef frá eru taldar breytingar á þagnarskylduákvæðum laga um meðferð krónueigna sem háðar eru sérstökum takmörkunum, nr. 37/2016, og tengjast sameiningu

¹ Fyrri greinargerðir um framgang áætlunar um losun fjármagnshafta má finna hér:

<https://www.stjornarradid.is/verkefni/efnahagsmal-og-opinber-fjarmal/efnahagsmal/losun-og-afnam-fjarmagnshafta/>

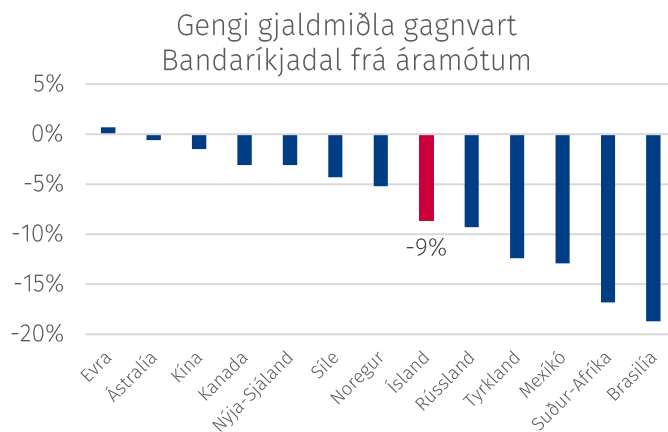
² Hugtakið aflandskrónur er notað um verðmæti í íslenskum krónum, oft í eigu erlendra aðila, sem lúta takmörkunum vegna hafta á fjármagnshreyfingar þar sem talið var að þær gætu farið hratt úr landi og valdið miklum óstöðugleika í íslensku efnahagslífi. Eigendum aflandskróna er nú heimilt að skipta þeim fyrir erlendan gjaldeyri, og í undantekningartilfellum í íslenskar krónur (álandskrónur).

Seðlabanka Íslands og Fjármálaeftirlitsins. Enn hefur dregið úr umfangi aflandskrónueigna og námu þær um 50 mö.kr. í lok maí, eða 1,7% af VLF ársins 2019. Umfang eignanna er því 12 mö.kr. lægra en í september 2019.

Aflandskrónueignir	Umfang (ma.kr.)
Ríkisbréf, ríkisvixlar og önnur bréf með ríkisábyrgð	7,3
Innlán og innstæðubréf Seðlabankans	37,8
Önnur verðbréf og hlutdeildarskírteini	5,4
Samtals	50,4

Heimild: Seðlabanki Íslands

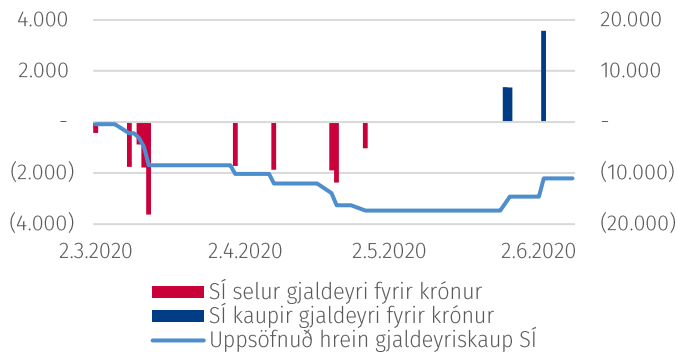
Gengi krónunnar gagnvart Bandaríkjadal hefur lækkað um 1% frá áramótum. Lækkunin hefur að mestu komið fram frá febrúarlokum eftir að fyrsta smit COVID-19 greindist hér á landi og stór ríki kynntu víðtækar ferðatakmarkanir og sóttvarnaraðgerðir. Hún er í takti við þróun gjaldmiðla annarra ríkja frá áramótum sem skýrist ekki síst af aukinni sókn í öruggar eignir og gjaldmiðla sem jafnan eru eftirsóttir á tímum mikillar óvissu.

Heimild: Macrobond

Samhliða auknum sveiflum á gjaldeyrismarkaði hefur tíðni inngripa Seðlabankans á markaðinn aukist verulega. Fyrsta inngrip bankans á þessu ári var 2. mars, fyrsta viðskiptadag eftir að smit greindist hér á landi. Bankinn keypti þá um 430 m.kr fyrir erlendan gjaldeyri. Í mars og apríl greip bankinn 10 sinnum inn í markaðinn og keypti ríflega 17 ma.kr. fyrir erlendan gjaldeyri. Undir lok maí tók krónan hins vegar að styrkjast og bankinn greip þrisvar inn í þá þróun með kaupum á erlendum gjaldeyri að andvirði 6 ma.kr. Þá hefur dregið úr gjaldeyriskaupum innlendra lífeyrissjóða eftir ákvörðun sjóðanna þess efnis í mars.

Seðlabankinn hefur selt gjaldeyri fyrir 11 ma.kr. síðan í byrjun mars

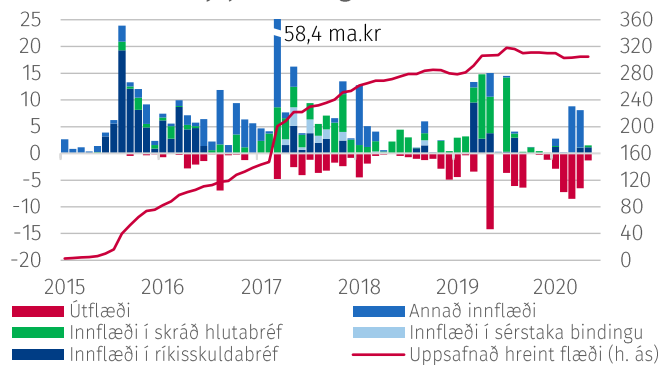

Heimild: Seðlabanki Íslands

Ríkisskuldur að mestu í eigu innlendra aðila

Verulega hefur hægt á innflæði nýfjárfestingar erlends fjármagns undanfarna mánuði. Síðan í október 2019 nam innflæðið aðeins 23 mö.kr en á sama tíma nam útfæði nýfjárfestingar 28 mö.kr. Nettóútfæði á tímabilinu nemur því 5 mö.kr. eða 0,2% af VLF. Til samanburðar nam nettóinnflæði nýfjárfestingar erlends fjármagns 31 ma.kr. á átta mánaða tímabilinu fram til september 2019. Verulegt annað innflæði í mars og apríl tengist að mestu kaupum erlends aðila á eignarhlut í innlendu fasteignafélagi. Erlendir aðilar eiga um 14% útistandandi ríkisverðbréfa í krónum, sem er lágt í bæði sögulegum og alþjóðlegum samanburði.

Fjármagnsflæði vegna skráðra nýfjárfestinga (ma.kr.)

Heimild: Seðlabanki Íslands

Eftirstandandi höft

Eftirfarandi viðskipti eru enn háð takmörkunum:

1. Fjármagnshreyfingar á milli landa í innlendum gjaldeyri vegna viðskipta með aflandskrónueignir, sem háðar eru sérstökum takmörkunum;
2. Gjaldyrisviðskipti milli innlendra og erlendra aðila, sem ekki fara fram með milligöngu fjármálafyrirtækis, þegar innlendum gjaldeyri er hluti af viðskiptunum;
3. Afleiðuviðskipti, þar sem innlendum gjaldeyri er í samningi gagnvart erlendum gjaldeyri, í öðrum tilgangi en til áhættuvarna eða vegna áhættuvarna í tengslum við útgáfu í íslenskum krónum erlendis, stundum nefnd jöklabréf.